

***Astrantia major* L.**

[1753, Sp. Pl. : 235] $2n=14,28$

Astrantia major. Imatge: THOMÉ, OTTO WILHELM

Astrantia major al Ripollès. Foto: PERE MASDÉU.

NOMS POPULARS

Alemanys:	Grosse sterndolde/Grosse strenze / Stranze
Anglès:	Great masterwort/Astrantia / Greater masterwort / Hattie's pincushion / Masterwort
Basc/Euskera:	araga-belaga
Castellà:	Sanícula hembra/Astrancia
Català:	astrància gran
Danès:	Stjernesøkær/Almindelig stjernesøkær / Stor stjernesøkær
Eslovac:	Jarmanka väčšia
Eslovè:	Veliki zali kobulček / Zali kobulček / Zali kobulček veliki
Estonià:	Suur tähtputk
Finlandès:	Isotähtiputki/Iso astrantia
Francès:	Grande astrance/Grande radiaire
Gal·lès:	Astrantia
Holandès:	Groot sterrenscherm/Ajuinbloem / Astrantia / Zeeuws knoopje
Hongarès:	Nagy völgycsillag/Völgycsillag
Islandès:	Sveipstjarna
Italià:	Astranzia maggiore
Japonès:	アストランティア・マイオール
Noruec:	Stor stjernesøkær / Stjernesøkær
Polonès:	Jarmianka większa
Rus:	Астранция крупная/Астранция большая / Звездовка большая
Suec:	Stjärnflocka/Linnés döttrar / Linnés fröknar / Stjärnfloka
Txec:	Jarmanka větší
Ucraïnès:	Астранція велика/Люби-мене

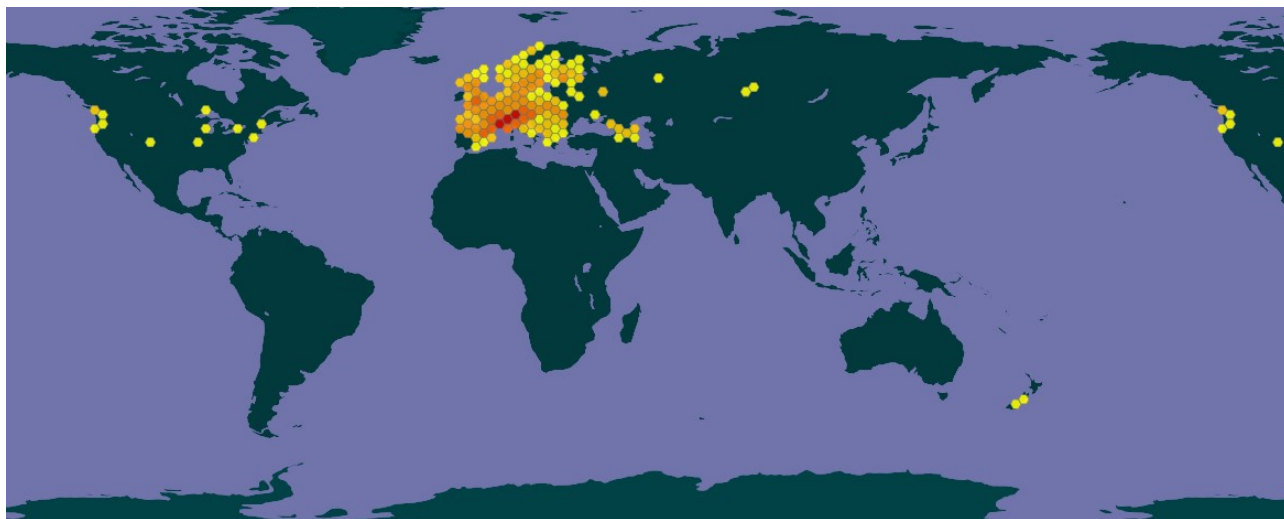
DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

És una umbel·lífera ben peculiar. Dins la família, el gènere *Astrantia* es distingeix per no tenir espines ni pèls estrellats, tenir les fulles de contorn orbicular, palmatisectes, i flors blanquinoses, pedicel·lades, en umbel·la simple, amb bràctees blanquinoses grans que ultrapassen la umbel·la, i fruit cobert d'esquames. ***Astrantia major*** és una herba amb fulles basals de 3-5 segments palmatífids, i dents del calze aguts, aristats, amb bractèoles coriàcies de 10-30 mm amb nervis anastomosats patents. Sol fer més de 40 cm d'alçada, fins a 1 m. La tija és solcada, ramificada només a la inflorescència. El pecíol de les fulles basals fa 5-15 cm i el limbe amb segments centrals palmatisectes de 6-9 × 2-3.5, i els lateral palmatífids menors. Fulles caulinars escasses, menors, amb 3-5 segments i beina ampla amb voraviu escariós. Fulles de la base de la inflorescència de 1-6 × 0.3-1 cm. Totes les fulles tenen els segments dentats amb dents agudes mucronades. Umbel·les laterals solitàries. Umbel·les centrals en grups de 3-4 amb peduncles desiguals de 4-10 cm. Bractèoles en nombre de 8-10 de 9-30 × 2-7 mm, coriàcies, enteres o amb 3 dents apicals, i amb 3 nervis verdosos i nombrosos nervis secundaris anastomosats, verdosos o una mica porpra a la punta. Cada umbel·la té 30-50 flors, essent les centrals bisexuades i les exteriors masculines, amb pedicels homogenis de 7-10 mm de longitud similar a la de les bractèoles o una mica menor. Calze amb dents de prop de 2 mm, lanceolades, agudes, aristades. Pètals una mica més curts, de color crema blanquinós. Estams una mica exerts. Fruit oblongo-cilíndric de 5-8 × 2-3 mm, amb esquames en forma de vesícula, obtuses, solapades. La subespècie ***pyrenaica*** Wörz [in Bot. Jahrb. Syst. 123:315(2001)] té les umbel·les grans i les bractèoles de 16-20 mm amb 2-4 dents apicals. Hi ha també altres subespècies i uns quants cultivars de jardineria.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

A la península hispànica es fa sobre tot als Pirineus i a la Serralada Cantàbrica. També es pot trobar a les muntanyes al Sud de la Rioja i al Sud de Terol o del Nord de Madrid. Es fa a comunitats de megafòrbies, prats de dall humits, clarianes de bosc, sobre substrat calcari. Als prats de dall poden acompanyar-la: *Agrostis capillaris*, *Anthoxanthum odoratum*, *Avenula pubescens*, *Laserpitium latifolium*, *Phleum pratense*, *Trifolium pratense*, *Trisetaria flavescens*.

És espècie típicament europea, introduïda a l'Amèrica del Nord i a Nova Zelanda.

Astrantia major al món, segons GBIF

PROPIETATS MEDICINALS

- diürètica
 - estomacal
- purgant REL

USOS MEDICINALS

- dispèpsia
- esclerosis
- fongs
- indigestions

PRINCIPIS ACTIUS A L'ASTRANTIA MAJOR

- àcid oleanòlic
- beta-sitosterol-O-D-glucòsid
- diaril-terahidro-furofuran-lignans
- epi-eudesmina
- epi-magnolina A
- epi-magnolina B
- epi-yangambina
- eudesmina
- iso-orientina
- LIGNANS:
 - epi-eudesmin
 - epi-magnolín A
 - epi-magnolín B
 - epi-yangambín

- eudesmin
- magnolín
- yangambín
- magnolina
- oli essencial
- rosmarinina
- saponines bisdesmòsides:
 - hederasponina C
 - 3-O-alfa-L-rhamnopiranosil-(1→2)-alfa-L-arabinopiranosil-3-beta-23-dihidroxi-olean-12-èn-28-àcid-28-O-alfa-L-rhamnopiranosil-(1→2)-beta-D-(6-beta-D-glucopiranosil)-glucopiranòsid
- umbel·liferosa (= O-alfa-D-galactopiranosil-(1-2) O-alkfa-D-glucopiranosil-(1-2)-beta-D-fructofuranòsid
- yangambina

OLI ESSENCIAL DELS FRUITS D'ASTRANTIA MAJOR

• 7-epi-sesquithujè	• heneicosà
• 14-hidroxi-alfa-murolè	• heneicosan-1-ol
• àcid docosanoic	• hentriacontà 0.5-5.5%
• àcid esteàric	• heptacosà 0.5-1.5%
• àcid linoleic 5%	• hexacosà
• àcid oleic 38.5%	• hexacosanal 0.5%
• àcid palmític 4%	• hexadecanal 0.5%
• alfa-bisabolol 5%	• humulè 1%
• alfa-copaè	• metil-hexadecanoat
• alfa-fel·landrè	• neofitadiè (isòmer II)
• alfa-thujè	• nonacosà 0.5-15.5%
• amorfa-4,9-dièn-14-al	• octacosà 0.5%
• ar-curcumè 0-1%	• pentacòs-1-èn 0.5%
• beta-bisabolè 10%	• octacosanal
• beta-burbonè	• sesquicineol
• beta-longipinè	• sesquisabinè 0-1%
• beta-santalè	• sesquithujè
• beta-sesquifel·landrè 8%	• tetracosà
• biciclo-germacrè 0.5%	• trans-sesquisabinè-hidrat
• cariofil·lè-òxid 0.5%	• triacontà 0.5%
• cis-muuro-la-4-(14),5-diè	• tricosà 0.5%
• cis-sesquisabinè-hidrat	• tridecà
• delta-cadinè	• trotriacontà 1%
• docosanal	• xantorhizol
• dotriacontà	• (Z)-alfa-bergamotè
• (E)-alfa-bergamotè 0-3 %	• (Z)-alfa-santalol-acetat 0.5%
• (E)-alfa-bisabolè	• (Z)-alfa-trans-bergamotol
• (E)-beta-farnsesè 0-2%	• (Z)-beta-curcumèn-12-ol 0.5%
• (E)-cariofil·lè 6-6.5%	• (Z)-beta-damascenona
• (E)-gamma-atlantona	• (Z)-beta-farnesè
• (E)-gamma-bisabolè 1%	• (Z)-gamma-bisabolè
• (E)-nerolidol	• (Z)-jasmona
• (E,E)-afla-farnesè	• (Z)-lanceol
• epi-beta-santalè	• (Z,E)-alfa-farnesè 0-1.5%
• gamma-muuro-lè	• (Z,Z)-farnesol
• germacra-4(15),5,10(14)-trièn-1-alfa-ol	• zingibererè 48%
• germacrè D 0-10.5%	• zingiberenol

alcans 1.5-26% / monoterpens traces / altres 0.5-49% / sesquiterpens 19-91%:
farnesans acíclics 0-4% / bisabolans 0-79% / cadinans traces/ cariofil·lens 7-8%/
germacrins traces-11% / altres sesquiterpens traces-0.5%

MÉS INFORMACIÓ

«Chemotypification of *Astrantia major* L. (*Apiaceae*): essential-oil and lignan profiles of fruits». NIKO S RADULOVIC, MARKO Z MLADENOVIC, NEVENKA D DORDEVIC. Chemistry and Biodiversity-9 (2012): 1320-1337.

Cultivars de jardineria d'*Astrantia major*

